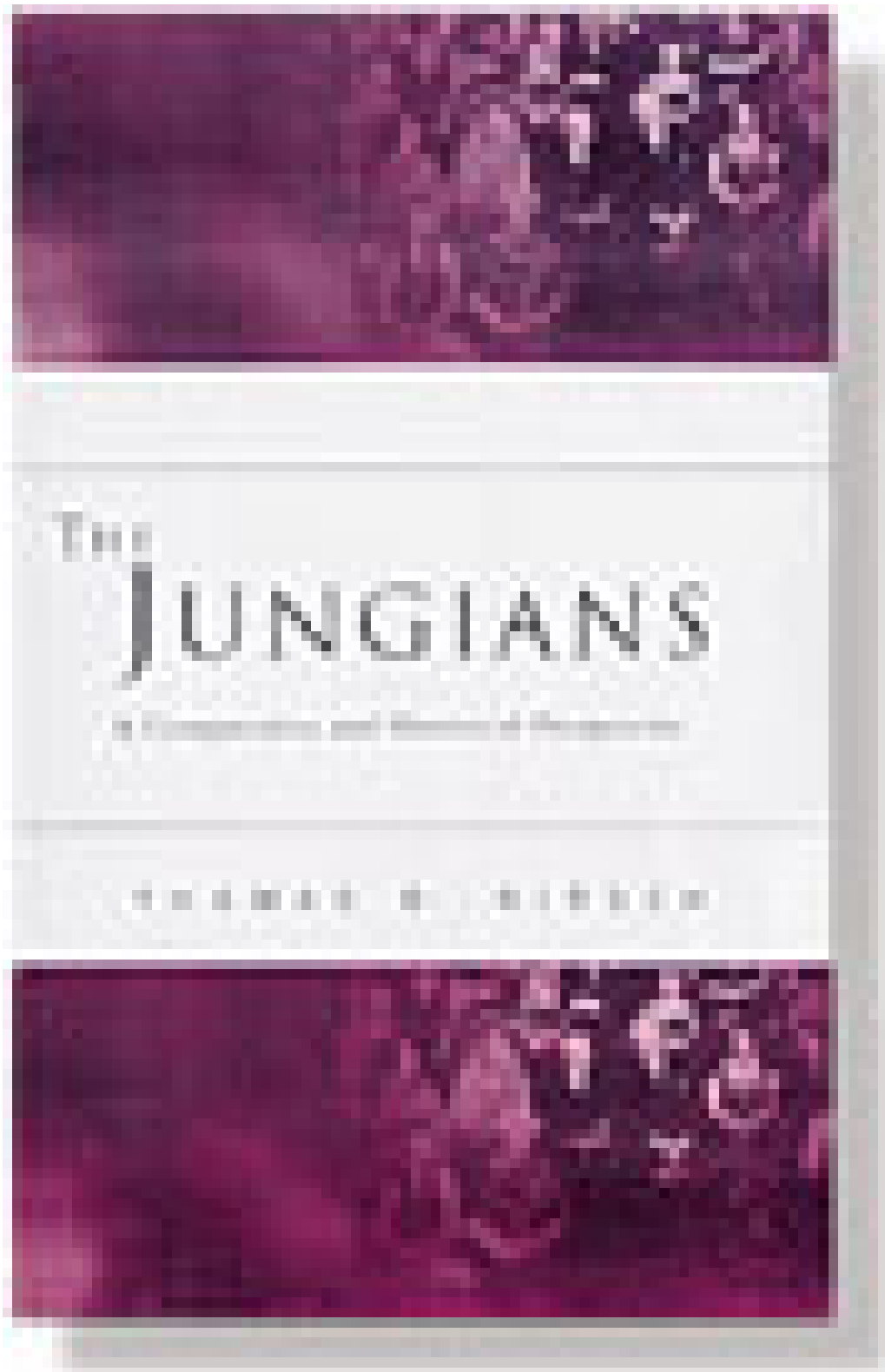

Jungianismen – nok en isme

BOKOVERSIKT

I *The jungians. A comparative and historical perspective* har forfatteren som sentralt motiv å trekke Carl Gustav Jung (1875 – 1961) frem fra den ”skyggetilværelse” han, i likhet med flere andre, ble stående i bak Sigmund Freud (1856 – 1939). Videre ønsker forfatteren åpenbart å korrigere historien ved å rettferdiggjøre Jung i to henseender:

- – Bruddet med Freud i 1913
- – Jungs forhold til antisemittismen

Jung møtte Freud i 1907, og ble ganske fort Freuds nære fortrolige. Enkelte Freud-biografer vil si hans kronprins, utfra en antakelse om at Freud som var av jødisk opprinnelse, trengte en ”ren arier” som sin døråpner og garantist inn i det gode tysktalende selskap. Etterhvert oppstod det personlige motsetninger mellom dem som toppet seg i 1913 og førte til et brudd som siden aldri ble leget.

Bruddet nødvendiggjorde at Jung etablerte sin egen teoretiske retning som han kalte analytisk psykologi. Avviket fra psykoanalysen gikk først og fremst på forståelsen av det ubevisste som ikke bare et individuelt intrapsykisk fenomen, men som et kollektivt ubevisst eller arketypisk fenomen. En annen forskjell var Jungs vektlegging av drømmer som ”en fullbyrdelse av det meningsbærende som var nedlagt i individets selv”, i motsetning til Freuds ønskeoppfyllende drømmeforståelse. Jung hadde også et noe nedlatende syn på, de for psykoanalytikere viktige fenomener, overføring og motoverføring som han mente var et uttrykk for mangel på god rapport mellom pasient og analytiker.

Når det gjelder Jungs forhold til antisemittismen, har hans motstandere trukket frem utsagn og angivelige nazikontakter Jung hadde i 1930-årene som kunne tolkes i jødefiendtlig retning. Temaet berøres flere steder i boken. Det forfatteren synes mest opptatt av å få frem, er at en av de internasjonale kongresser for analytisk psykologi på 1990-tallet utbad seg en unnskyldning fra Zürich-instituttet for antisemittiske holdninger i 1930-årene, bl.a. ved praktiseringen av kvoteordning for jøders medlemskap og for Jungs angivelige antisemittiske utsagn. Unnskyldningen kom til slutt, selv om den satt langt inne, og forfatteren ser denne begivenhet som et uttrykk for forsoning mellom motstridende parter og rehabilitering av Jung.

Det spesielle og interessante ved denne boken er ikke nødvendigvis det som er skrevet, men like mye det som ikke er nedfelt mellom permene. Forfatteren tar påfallende lett på et åpenlyst fenomen i Jungs liv og faglige virksomhet. Det var velkjent at han levde i et trekantforhold med sin kone, Emma, og en kvinne ved navn Toni Wolff. Hun var i utgangspunktet hans pasient, og det oppstod etterhvert et erotisk forhold mellom dem samtidig som hun ble hans mest fortrolige faglige medarbeider og medterapeut gjennom 40 år. Forfatteren begrenser seg til å konkludere med at dette, i våre øyne kompliserte og uprofesjonelle forhold, stort sett var akseptert av alle og ikke til skade for noen.

Et annet fravær av omtale er, for oss nordmenn som har lest Karsten Alnæs' biografi om Sabina Spielrein (1), det spesielle forhold han har beskrevet at hun hadde til Jung. At hennes navn ikke er nevnt med et ord kan gi grunnlag for spekulasjoner om hvor mange av sine kvinnelige pasienter Jung hadde et uprofesjonelt forhold til og om de fleste kom i skyggen av Toni Wolff.

Boken, som utover de innledende biografiske data, også inneholder en oversikt over utbredelsen av jungianere på de fleste av verdens kontinenter, har mest interesse for dem som ønsker å studere historien rundt jungianismen. Den vil neppe appellere til de brede skarer, til det er boken for snever og ensidig fokusert. Forfatteren har i stor grad levert et partsinnlegg for Jung som person og for hans lære som vel har representert interessante teoretiske bidrag til psykodynamisk tenkning og forståelse, men som i norsk psykiatri aldri har fått stor innflytelse.

ToreGude
Institutt for medisinske atferdsfag
Universitetet i Oslo

LITTERATUR

1. Alnæs K. Sabina. Oslo: Aschehoug, 1994.

Publisert: 30. juni 2001. Tidsskr Nor Legeforen.
© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.